

HET WOORD VAN DE WEEK

ORGAAN VAN HET HUMANISTISCH VERBOND

21e jaargang nr. 28

7 juli 1968

administratie

postbus 114, Utrecht

tel. 030-24641

postgiro 58 t.n.v. Woord van de Week

abonnementsprijs voor Nederland, andere
E.E.G.-landen, Suriname, Curaçao en de
Antillen f 7,50 per jaar

Overige landen f 12,50 per jaar

losse nummers f 0,50

verschijnt wekelijks

Het aandeel van de vrouwen hier en nu

Als iemand tegen je zegt, dat jij zo'n persoonlijke kijk op de dingen hebt, dan voel je daar een zekere waardering in. Wanneer men jou er graag bij heeft als er iets te bespreken valt, ook dan voel je iets van gewaardeerd worden. Maar als je bekeken wordt als een vrouw die erg goed weet wat ze wil en kordaat de juiste wegen gaat, die daartoe bewandeld dienen te worden, als men je ziet als zo'n „flinke vrouw”, dan voel je je al minder lekker.

Laat staan als men tegen je zegt, dat *jij* toch wel een geëmancipeerde vrouw genoemd mag worden. Dit woord staat duidelijk in een kwade reuk. Volgens het woordenboek betekent emanciperen „vrijverklaren”, „zelfstandigmaken”. Geëmancipeerd zijn dus diegenen, groepen of volkeren aan wie de vrijheid gegeven werd, die de vrijheid gekregen hebben. Maar in ons gewone taalgebruik en zeker t.a.v. de vrouwenemancipatie, denkt men bij dit woord aan strijd, aan het *bemachtigen* van rechten. En aan het woord emancipatie kwam het kwalijke luchtje te hangen o.a. omdat het de gangbare mening was (en gedeeltelijk nog is) dat die rechten niet zo belangrijk zijn, als je ze al hebben wilde, en dat het best zonder kan.

En dan zegt men bijvoorbeeld dat je heel gelukkig kunt zijn als je maar gewoon weet van geven en nemen. 't Is waar, je komt er een heel eind mee.

Maar stel, je bent op jouw wijze gelukkig... en opeens ervaar je aan den lijve dat er een hopeloos tekort is aan betaalbare woningen. Of..., je zuster trouwt met een man van wie ze niet houdt, maar ja, ze is doodsbang een ongetrouwde juffrouw te blijven, ze is al 28 jaar... twee vriendinnen van je gaan ook trouwen. Ze blijven allebei werken, maar beiden op een andere basis: de éne wil het graag en haar man zegt „'t kan me niet schelen wat je doet, als ik er maar geen last van heb”. De andere zou graag thuisblijven, maar haar aanstaande echtgenoot zegt „Ben je mal, jij zeker thuis lopen te niksen, mijn geld opmaken? Ik moet werken, jij dus ook!”

Je was van plan om gewoon gelukkig te zijn en de nare dingen die verder van je vandaan gebeuren heb je steeds uit je gedachten kunnen wegschuiven, je kon er toch niets aan doen. Maar dit zijn toestanden direkt om je heen en ze houden je bezig.

Het zou dan kunnen, dat je eens aan iemand vroeg hoe het toch komt dat er wel zoveel dure woningen worden gebouwd, zelfs leeg staan, terwijl

er voor de gewone mensen niet genoeg zijn, nog steeds niet. Dan kun je het antwoord krijgen: „Lieve kind, dat ligt allemaal zo moeilijk, knappe koppen breken daar hun hoofd over, doe jij dat alsjeblieft niet... je ziet er fijn uit, je kookt heerlijk, da's genoeg voor een vrouw.”

En hier ligt dan een splitsing in de weg voor je: Linksaf of rechtsaf, een middenweg is er meestal niet. De ene weg is: doorgaan met wegschuiven van wat niet leuk is, maar waar je toch niets van begrijpt en het probéren gelukkig te zijn. De andere weg betekent: vraagtekens zetten, antwoorden daarop zoeken en dan nog eens vragen *moet* dat zo, *kan* het niet anders... waarom? Want tegelijkertijd voel je een „en-toch” in je opkomen.

Maar met die belangstelling begeef je je op gevaarlijk terrein. Zeker voor een vrouw en helemaal als het de genoemde vrouwenproblemen betreft.

En dan moet je deze dingen eens tesamen met de al eerder genoemde „flinke vrouwen” gaan bespreken... echt, de grapjes zijn niet van de lucht. Heus, het is veiliger als je naar een cursus kralenrijgen gaat of naar een lezing over de plantengroei in de oerwouden van Midden-Afrika.

Het gekke is, dat ik deze grapjes ten dele wel mee kan voelen, vooral omdat er bij die vrouwenproblemen niets bijzonders aan de hand is: geen ontneming van kiesrecht, niet van het recht op zeggenschap over wat dan ook, geen arbeidsverbod. Integendeel, stapje voor stapje gaan we verder op de weg naar gelijkwaardigheid en gelijkberechtigd worden. Dat meevoelen zal wel komen, doordat ook ik van deze tijd ben en in Nederland opgegroeid.

Aan de andere kant gaat er dan toch ook wel een rood lichtje bij me branden... omdat het dus blijkbaar komisch is, zou zijn, wanneer men zich eens af gaat vragen hoe de situatie is van die helft van de mensen waartoe je behoort, je eens afvraagt hoe je als vrouw meefunctioneert... De positie van vrouwen is toch een heel andere dan die van mannen? En je had altijd het gevoel dat je er bijhoorde, dat je evenveel te maken had met alles wat er op de wereld gebeurde als iedereen. En nu zou je met zo'n vraag over het woningtekort te ver gaan? Het zijn jouw zaken niet, het is jouw afdeling niet: „Lieve kind, je ziet er fijn uit, je kookt heerlijk, laat de wereldproblemen maar aan de mannen over!”

Hella Haasse schrijft ergens in haar boekje „Een kom water een test vuur”: De hele wereld is het

Een radio-uitzending van zondag 7 juli 1968

huis van de vrouw.

En vindt u, dat het in dat huis goed gaat? Ik niet, echt niet. Is het niet gewoon menselijk dat je je afvraagt wat je eigenlijk in dat grote huis doet, welk aandeel jij levert, zou kunnen leveren of misschien zou moeten leveren? Je bent trouwens niet de enige die deze vraag stelt. Studenten bezetten universiteiten en willen ook een antwoord op: „Wat dóen we eigenlijk, en in wat voor een wereld?”

Na het jezelf stellen van deze vragen is een van de eerste ontdekkingen die je doet, dat er maar een klein aantal vrouwen is die zich ook met deze vragen wil bezighouden. Het leven van alle dag gaat gewoon door, de meesten hebben daarbij problemen genoeg en voelen zich helemaal niet belemmerd om deze op hun manier op te lossen. Wat of nu de man vindt dat voor haar haar plaats is, ze gaan hun gang en voelen zich „mans” genoeg.

Aan een kant een goed teken, natuurlijk. Een van hen zei: „Ach, we zijn al zo geëmancipeerd”. Haast alsof het al té was. Is dat misschien zo? Zouden er veel vrouwen zijn die een baan nemen zonder medewerking van hun man?

Maar over dit al of niet geëmancipeerd zijn wil ik het niet hebben. Ik dacht dat er in de wereld veel dingen gebeuren, die anders gedaan zouden moeten worden en waarvan je je afvraagt waarom steeds opnieuw dezelfde of bijna dezelfde soorten van onrecht gepleegd worden, zomaar alsof het gewoon is. Andere hoognodige zaken blijven ongedaan. Daar kan iedereen van op de hoogte zijn, maar alles lijkt veraf, min of meer onwezenlijk en alsof we er geen deel aan hebben... alsof het eindresultaten zijn van iets dat zich zo *ontwikkelde*.

En zo zou ik het ook even willen stellen. Alles wordt nl. ook door volwassen mensen zo gedaan of niet gedaan. Door mensen die opvattingen hebben, die in de loop van hun leven bij hen zo geworden zijn, zich bij hen zo ontwikkeld hebben. Opvattingen dat dit moet, dat nooit mag, iets anders nooit zal lukken en weer andere dingen altijd de kop ingedrukt moeten worden, desnoods met geweld.

En al deze mensen zijn opgegroeid van heel klein en afhankelijk tot mensen met meningen. En in het eerste deel van het zich ontwikkelen van de krachten die iemand uiteindelijk tot bepaalde opvattingen en normen brengen, in dat eerste stukje mens- worden... zijn het daar niet de moeders die hierop een grote invloed hebben, kunnen hebben?

Volgens welke normen, vanuit welke opvattingen doen die moeders dat? Mág het kind bij zijn eerste wankel gestap over de drempels vallen en zelf weer op staan? Ruimen ze zoveel mogelijk moeilijkheden voor hun kinderen uit de weg? Mógen ze een akelig vriendje mee naar huis nemen en dan al of niet zelf ontdekken dat het een naar joggie is? Wat doen moeders in dergelijke gevallen en waar halen ze het vandaan?

Zou bij hun vorming tot moeder, hun eigen moeder niet diezelfde grote invloed hebben gehad? Natuurlijk zullen eigen nare ervaring vermeden worden en komen er ook nieuwe elementen bij, alleen al door de zich veranderende tijden. Maar zover de eigen aard het toelaat zal juist dat wat gewoon en vanzelfsprekend lijkt, zich ongemerkt herhalen. De manier van troosten bijv. en het bestraffen. De mate van gastvrijheid en de wijze waarop men het leven en laten leven opvat en in praktijk brengt.

Is het aandeel van de vrouwen op de ontwikkelingen in de samenleving daardoor niet enorm groot?

En dan wil ik van de vele opvattingen die vrouwen op allerlei gebieden kunnen hebben, er een

Televisie uitzending

Op 29 juli is er een uitzending van het Humanistisch Verbond. Sydney van den Bergh, Peter Cohen, Prof. Dr. W. van Dooren bespreken „de morele leefbaarheid in het Westen”. Het is een programma n.a.v. het Europese congres van de I.H.E.U. in Hannover.

uitlichten. Natuurlijk, goed geraden, die van de plaats van de vrouw, beneden, boven, naast of tegenover de man.

Zou er één klein meisje in Nederland zijn voor wie het niet vast staat dat ze later ook mamma zal zijn die bedden opmaakt, eten kookt en baby-tjes mag verzorgen? En zou er één jongen zijn die niet denkt aan zijn plaats voor in de tram, aan het stuur, op een grote boot of orders uitdelend in de fabriek en centjes thuisbrengend voor zijn vrouw? Daarom moet hij goed zijn best doen op school en een flinke jongen worden.

Waardoor ontstaan deze ideeën zo en niet anders? Gewoon door de invloed van moeders, vaders en de hele omgeving. Het heeft geen zin hier aan te tornen. Maar waar ik wel bezwaar tegen heb is, dat het meisje door diezelfde invloed en dan ook die van een grotere omgeving, zich voornamelijk gaat ontwikkelen in de richting van „mooi-lief-en-aardig” gevonden te willen worden.

Al wordt het niet vaak met zoveel woorden gezegd, als een meisje lelijk is, betreuren ouders, ooms en tantes dat voor haar. Als er niet veel aan op te knappen valt, maakt men zich zorgen, veel meer dan wanneer ze oerdom is of hard en gemeen.

Bij een jongen krijgt het „een flinke jongen worden”, de persoonlijke zelfstandige ontwikkeling het zwaarste accent terwijl bij het meisje de verschijning het eerst komt, dan het aardig gevonden worden en dan haar karakter.

U vindt misschien dat ik overdrijf, maar ik denk aan al die meisjes in Nederland, 2 en een kwart miljoen nog beneden de 20 jaar.

De invloed van het op deze wijze bekijken en „meten” van het opgroeiende meisje zou zelfs zover kunnen gaan, dat de persoonlijke vorming niet alleen overheerst wordt maar dat deze een vervorming ondergaat. Bijvoorbeeld: als pittigheid in een periode niet gewild is zal ze zich sloom voordoen, als bedeesheid het niet goed doet, moet er een schep brutaliteit overheen.

Ach, natuurlijk, veel meisjes trekken zich van deze dingen niet veel aan, soms zal het ook niet eens lukken, dat zijn de sterken. Maar de niet zo sterken en dat zijn wij mensen helaas voor het merendeel, proberen toch wel te voldoen aan wat van ons verwacht wordt. We zetten ons „eigenlijke zelf” op een zacht pitje.

Daar komt dan nog iets bij. Was er alleen het vanzelfsprekende toegroeien naar een huwelijk, het natuurlijke verlangen naar de andere sexe, man en kinderen, dan zou de overschaduw van de eigen ontwikkeling nog zo’n vaart niet lopen. Maar zodra een meisje de periode te boven is van de prinses van een prins te worden, ervaart ze eerst vaag maar snel duidelijk, hoe de goegemeente de ongetrouwde vrouw beoordeelt. En dat is niet zó fraai. Zeer velen, mannen en vrouwen, ook zg. geëmancipeerde getrouwde vrouwen zien hen niet helemaal voor vol aan en behandelen hen daarnaar. En is het niet zo dat niemand van ons alle mogelijkheden in zichzelf tot ontwikkeling heeft gebracht? Het is maar

een stukje van ons dat zich door stimulering van buiten, door de situaties waarin we verkeren ontplooit. Vergelijkbaar met de zuigelingen over de hele wereld die in principe elke taal zouden kunnen gaan spreken met klanken erbij die volwassenen zich onmogelijk nog meester kunnen maken. Een andere situatie, bijvoorbeeld die van de ongetrouwde vrouw geeft andere ontplooiingsmogelijkheden, die de getrouwde vrouw veelal moet missen. En wie zal uitmaken wat meer of minder belangrijk, meer of minder essentieel is voor het samenzijn?

De beoordeling en de daaruit voortvloeiende behandeling van „de ongetrouwde vrouw” is over het algemeen abominabel en op vooroordelen gebaseerd. En de wel getrouwde vrouwen meten zich vaak 'n vreemd gevoel van superioriteit aan. Gelukkig komt dit minder voor onder goede bekenden... daar ligt het altijd even anders... maar juist bij de niet of minder bekenden staat ze met haar voorvoegsel „juffrouw” direct te kijk. Als ze zich dan ook nog niet heeft opgemaakt en ze draagt lage hakken, nou dan weet men het al: „Logisch, zo eentje schiet over”. Is iemand met hetzelfde uiterlijk „mevrouw”, dan merkt men het nauwelijks. Ziet de juffrouw er wel goed uit, ook dan heeft men er zo zijn gedachten over. Als men het heel bar maakt, spreekt men bij wijze van complimentje, zijn of haar verbazing uit, men begrijpt het niet!

Een jongen wordt op zekere leeftijd mijnheer, gewoon, en blijft dat, al of niet huwende. Ook al hoeft men het ongetrouwd zijn niet te verbergen, zolang nog zoveel mensen in het wilde weg, juist bij onbekenden, vooroordelen hebben zou het de ongetrouwde vrouwen heel wat onnodig nare confrontaties besparen en voor hen meer gewoon menselijke ontmoetingen mogelijk maken, wanneer ook ieder meisje bij het volwassen worden *mevrouw* zou worden genoemd, net als de jongen *mijnheer* wordt.

Het zou voor de meisjes het schrikbeeld van het ongehuwd blijven wegnemen wat ten goede zou komen aan de vrije ontplooiing van elk meisje en ook de vlucht in een eigenlijk ongewild huwelijk, met alle nare gevolgen van dien, zal minder voorkomen.

Maar, terug van de mevrouwen naar de vrouwen. In de verlovingsstijd is het voor een meisje wel charmant om bang te zijn in het verkeer. Maar dat ziet er dan anders uit, dan wanneer ze later met haar peuters door de stad moet.

Er zijn volwassen vrouwen die bang zijn voor alles en nog wat, bijvoorbeeld in paniek raken als ze een brandende lucifer in een kachel moeten gooien.

Er zijn ook flinke vrouwen die wel de leverancier op zijn kop kunnen geven, desnoods de hoogste chef van een groot warenhuis, maar niet zouden weten op welke partij ze zouden moeten stemmen... een echte overtuiging van een ander maar mal vinden of overdreven en t.a.v. de kunst van hun eigen tijd niet verder komen dan „gek hoor, waarom doen ze nou zo gek?” Democratie

en discriminatie zijn voor de meesten woorden waar alleen mannen over kunnen praten en voor veel vrouwen is de eigen sexualiteit nog een onbekende zaak, waar ze ternauwernood over hebben nagedacht.

Hoe moeten deze vrouwen hun kinderen zelfvertrouwen geven, handelingsbekwaam maken, onderscheidingsvermogen, begrip voor en vertrouwen in de ander bevorderen? En de wereld heeft mensen nodig die vrij, onafhankelijk, vindig zijn en zich gebonden weten door verantwoordelijkheid voor elkaar. Misschien is daarom de opvoeding van kinderen wel het belangrijkste aandeel dat vrouwen, alle vrouwen, hebben in de ontwikkelingen naar de toekomst toe.

En als nu in Nederland van de 16-jarige jongens 65 % voortgezet onderwijs volgt en van de meisjes maar 38 %, omdat ze toch trouwen, lijkt mij dit een griezelige situatie. Studie mag dan niet alles doen, maar zolang het grootbrengen van kinderen nog overwegend gezien wordt als een natuurlijke zaak, net als bij de dieren, maar dan met een toevoegsel van het bijbrengen van wat vies en onfatsoenlijk is, dacht ik dat het hoog tijd werd, alle meisjes, die niet en die toch trouwen, te interesseren voor wat belangrijker is: bijvoorbeeld voor het vreemde, het andere dat niet verkeerd of gek behoort te zijn; voor het principiële gelijke recht van ieder mens; het besef versterken dat alles wat we doen en laten gevolgen heeft, zoals het steentje dat we in het water gooien; de kritische instelling bevorderen, waardoor je die gevolgen duidelijker gaat zien: positief, negatief, zwakjes of met verstrekkende gevolgen tot en met veranderingen over heel de wereld toe.

Zolang grote groepen vrouwen blijven bij — er fijn uit zien, lekker koken, stof afnemen en snoezige babykleertjes maken —, zal het aandeel van de vrouwen in de komende ontwikkelingen een zeer beperkte zijn, zo niet een belemmerende.

Het zich instellen op de ander heeft echter ook veel positieve kanten, gelukkig. Ze behoeven niet eens genoemd te worden. Het heeft de vrouwen zelfs op een soort voetstuk terecht doen komen. Dan wordt er gesproken van de gave van onvoorwaardelijke liefde, van aandacht voor en gerichtheid op de ander. En... de gerichtheid op de ene andere uitbreiden tot „de anderen”... het is niet eens zo'n heel grote stap.

Maar deze bereidheid, deze gave is pas groots en zal ons verder brengen op weg naar een beter leefbare wereld als deze er zijn tussen vrije en volwaardige partners.

Zover dacht ik dat we zouden moeten komen: en de verbondenheid met elkaar waarmaken en allen zo volledig mogelijk mens zijn.

Ik twijfel er niet aan of ik heb dingen gezegd waar velen bezwaar tegen maken, of waarom men glimlacht. Maar misschien zijn er ook, die de verontrusting met mij delen en desondanks vertrouwen hebben, zelfs in de vrouwen.

P. Hienekamp

Van week tot week

(Hilversum I)

Zondag 14 juli 9.45—10.00 uur: Mevrouw O. R. Varkevisser-de Boer: „De wereld verandert zo vlug”.

Zondag 21 juli 9.45—10.00 uur: W. van der Lecq: „Gered”.

Zondag 28 juli 9.45—10.00 uur: P. Bordewijk: „Voorspellingen”.

Zondag 4 augustus 9.45—10.00 uur: Matthew I. Spetter: „Duisternis doorgaan”.

Zondag 4 augustus, 20.00 uur, V.P.R.O.: A. L. den Broeder met anderen: Gesprek over het rapport „Humanisme en Arbeid”.

Zondag 11 augustus 9.45—10.00 uur: G. J. den Besten: „Hoe meer zielen, hoe meer vreugd”.

Kajuit

De mode wenst ons cynisch en profaan in interieurs ontkleed als een kliniek. Dit is een dichtregel, zoals u aanstonds hebt gemerkt. En hij is nog waar ook. Wij (nou ja, niet ik) wonen in kille witte kamers met hygiënische vloerbedekking, grote witte wanden en hier en daar een verborgen tl-buis. (Da's eigenlijk onzin, want tl betekent al lichtbuis.)

Alleen in oude boeken en in de werken die over de vooruitgang handelen ziet men wel eens een afbeelding van een kamer met portières en pluus en gemakkelijke lelijke stoelen en nagemaakte renaissancebuffetten. Heel gezellig.

Zo is het overal. In oude stadsgedeelten vindt men nog nauwe kronkelende straatjes. Naarmate men zich verder van het centrum verwijderd worden de straten breder, kaler, praktischer en ongezelliger. De spoorwegcoupe's dito dito. De nieuwste typen lijken vooral 's avonds op de lege gelagkamer van een modern cafetaria. Als ik er in moet zitten denk ik terug aan het stoomtrammetje, waarmee ik in lang vervlogen tijden wel eens van Alkmaar naar Purmerend reed. Het was met petrolielampen verlicht en in de winter verwarmd met blikken warmwaterstoven. Als men zachtkens door Beemster en Schermer schommelde ontspannen zich gesprekken die op gedempte toon werden gevoerd. En bij sneeuwval slaagde de kubusvormige locomotief, die altijd naar een Zuidafrikaanse Boerenheld was vernoemd, er maar zelden in zijn gevolg tegen de Beemsterdijk op te trekken. Ach, dat waren schone tijden!

Hier en daar heeft men gepoogd de moderne techniek met het oude interieur te verenigen. In de Engelse treinen ijlt men dikwijls met snelheden van 70 mijl en meer in een knus biedermeierkamertje door het land. En enige tijd geleden bemerkte ik tot mijn genoegen, dat het Russische vliegtuig, waarin ik mij bevond, vol kelim, franje en balletjes was, precies het salon van een burgemeester in ruste uit 1890. Maar wij waren toch binnen de twee uur in Praag.

Ook in ons eigen land is de romantiek nog niet helemaal uitgestorven. Banden des bloeds drijven mij wel eens naar een van de uithoeken des vaderlands die men alleen kan bereiken na een korte boottocht. Men kan dan kiezen tussen twee soorten vaartuigen. De ene soort dwingt de be-, althans verwondering af, doordat onafzienbare rijen automobielen in de buik van het schip verdwijnen om mede over te varen. De andere kan maar een beperkt aantal voertuigen laden die kriskras aan dek worden gezet. Maar deze laatste heeft daarentegen een kajuit, zo verrukkelijk, zo halfduister, zo rokerig, dat ik nooit zal verzuimen daar plaats te nemen.

Als wij nog maar net gezeten zijn, komt er een bediende, hier ongetwijfeld steward genoemd, die de bestellingen opneemt. Tegen afbraakprijzen levert hij goede soepen, koffie, bier, limonade en desgewenst broodjes.

Toen wij onlangs weer eens overvoeren en iedereen zijn gelag voor zich had staan zagen wij, dat wij ons in een uiterst gemengd gezelschap bevonden. Er waren enkele vrouwen in traditionele dracht van het gewest. Twee van hen waren vergezeld van haar dochters, eveneens gekleed

in de traditionele dracht, maar dan van de grote steden. Een droeg een wasdoeken regenjas en een minimaal minirokje, de andere een trui en een lichte vleeskleurige broek.

Zoals gebruikelijk liepen ook enkele kinderen van vijf en acht jaar in de kleine ruimte bedrijvig heen en weer en vielen de reizigers die een oogje wilden sluiten, voortdurend lastig. Voor de vorm werden zij door hun ouders vermaand, maar zonder resultaat. In een hoek zaten drie jonge mannen. Een van hen was geheel in leer gebonden en gesierd met de bakkebaarden zoals zijn betovergrootvader in de trekschuit had gedragen.

Zij voerden een luid gesprek en dronken enkele flesjes bier om te laten zien, dat zij niet van gisteren waren. Maar na enige tijd werd het stil in die hoek, want de jongen met de bakkebaarden had enige lectuur tevoorschijn gehaald en begon daar geboeid in te lezen. Weldra zaten ook zijn vrienden met uitgerekte halzen mee te genieten. Het was een beknopte beschrijving van de levenswijze in het voorhistorische tijdperk en handelde met name over het doen en laten van de familie Flintstone.

En naast ons zat een jongeman in een donkerblauw costuum en een keurige zijscheiding hard te werken. Hij had een glas melk en twee broodjes voor zich staan en daarnaast lag een boekje en een stapel papieren. Een voorzichtige blik in het boek deed mij zien, dat het handelde over de percentberekening. Iemand wint zoveel percent van de inkoop prijs, hoeveel wint hij van de verkoopprijs? De man fronste herhaaldelijk het voorhoofd en af en toe liet hij een bezeerd gekreun horen.

Aanvankelijk dacht ik, dat hij voor het middenstandsdiplooma studeerde en moeilijkheden met de percenten had. Ik vroeg mij af of het mijn medemenselijke plicht was hem op weg te helpen, want voor percenten draai ik mijn hand niet om. Gelukkig bespeurde ik te rechter tijd, dat hij bezig was de sommen op de papieren te corrigeren. Hij was blijkbaar een leraar aan een middenstandscursus en zijn gekreun kwam voort uit het teleurgestelde gemoed, dat iedere leraar heeft, die eenvoudige gezonde aspirant-middenstanders tracht in te leiden in de geheimen van percenten van in- en verkoop.

Tussen een hap en een slok en een nijdig bekrast papier sloeg hij nu en dan (maar steeds vaker) de ogen op naar een beeldschoon meisje, dat eenzaam in een boek was verdiept. Na enige tijd merkte zij, dat de boekhouder haar gadesloeg. En toen begon ook zij nu en dan op te kijken. Er bloeide in de donkere, rokerige kajuit een kleine romance op. Tenslotte stopte de meester al zijn percentenvodden in een tas en ging op zijn gemak naar het aardige kind zitten kijken, dat geen bladzij meer opschoot.

Toen wij het kleine veerhaventje binnenvoeren had de leren jongen Fred Flintstone geheel uit. Het schone meisje en de rekenmeester begaven zich naar dek en glimlachten elkaar toe alsof zij elkaar goed kenden. Dat zou er best eens van kunnen komen. Dank zij dit verouderde vaartuig. Waarmee ik maar wil zeggen, dat de moderne techniek en hygiëne niet allemaal winst betekent.

H.H.